

≡ Eesti
≡ Kontsert

Eesti sonaadid

Hans Christian Aavik viiul • Triinu Piirsalu viiul
Karolina Aavik klaver

admirals

**Eesti Kontserdi
hooaja peatoetaja**

**Ole oma
finantsmaailma
dirigent!**

admirals.com

K 24. APRILL 2024 kell 19.00 Pärnu kontserdimaja
L 27. APRILL 2024 kell 19.00 Estonia kontserdisaal

Eesti sonaadid

Hans Christian Aavik viiul

Triinu Piirsalu viiul

Karolina Aavik klaver

Kontsert toimub koostöös Eesti Kultuurkapitaliga.

Liis Jürgens (*1983) „Kaksikheeliks“ kahele viiulile (2024, esiettekanne)	8'
Erkki-Sven Tüür (*1959) Klaverisonaat (1985) - <i>Presto</i> - <i>Lento</i> - <i>Allegro. Con moto</i>	15'
Tõnu Kõrvits (*1969) „Bagatellid“ kahele viiulile (2024, esiettekanne) 1. „Sinu jälgedes“ 2. „Laula mulle“ 3. „On hilja“ 4. „Nokturn“ 5. „Unelaul“	8'
VAHEAEG	
Peeter Vähi (*1955) „Võidujooks Eikuhugi“ (2024, esiettekanne)	10'
Arvo Pärt (*1935) „Fratres“ viiulile ja klaverile (1977/1980)	10'
Eduard Tubin (1905–1982) Kolm pala viiulile ja klaverile (1934) 1. <i>Sostenuto</i> 2. <i>Dolcissimo</i> 3. <i>Allegro marciale</i>	7'
Jaan Rääts (1932–2020) / kahele viiulile ja klaverile seadnud Tauno Aints (*1975) Kontsert kammerorkestrile op. 16 (1961/2024, seade esiettekanne) - <i>Allegro</i> - <i>Andante</i> - <i>Allegro</i> - <i>Grave</i> - <i>Allegro</i>	15'

Liis Jürgens (Viira) on mitmekülgne loovisik, kelle huvid võib jagada kolme suunda – helilooming ja improvisatsioon, klassikaline interpretatsioon harfil ning heli ja liikuvat pilti (animatsiooni) ühendav looming ja uurimused. Tema heliloomingule, mis hõlmab teoseid väga erinevatele koosseisudele alates sooloinstrumentidist, häälest ja elektroakustikast kuni koori ja sümfoniaorkestrini, on omane kujundlik mõtlemine ja visuaalsuse tõlkimine muusikasse.

„**Kaksikheeliks**“ – kahe viiuli käe ulatamine teineteisele, nagu teineteise ümber keerduvad heeliksud oma inimõistusele hoomamatus kulgemises ja mikroskoopilisuses.

„Kaksikheeliks“ on vaba muusikaline interpretatsioon ühest väga lühikesest jupist raku DNA topeltheeliksi struktuurist, milles ühenduvad baaspaarideks adeniin (A – helikõrgus A), tüümiin (T – helikõrgus D) ning tsütosiin (C – helikõrgus C) ja guaniin (G – helikõrgus G). Teose algmaterjaliks olev jada on loositud internetileheküljel <http://www.faculty.ucr.edu/~mmaduro/random.htm>.

Tsiteerides Bill Brysoni raamatut „Inimkeha. Kasutusjuhend asukale“ (Tõlkinud Piret Lemetti, Eesti Raamat, 2019): „Aga kõige tähelepanuväärsem on inimese

DNA. Seda on igas rakus meetri jagu ja teades kui palju on rakke, siis kujuneks kogu inimkehas sisalduva DNA üheks niidiks liitmisel selle pikkuseks kümme miljardit miili ehk see ulatuks kaugemale kui Plutoni. Mõelge selle peale – üht ainust inimest on kokku nii palju, et ta ei mahuks päikesesüsteemi ära. Inimene on sõna otseses mõttes kosmiline olend.“

Teos on pühendatud esmaesitajatele Triinu Piirsalule ja Hans Christian Aavikule, teose tellija on Eesti Kontsert. – *Liis Jürgens*

Erkki-Sven Tüür on kujundanud meie nüüdismuusika maastikku üle neljakümne aasta ning on oma äärmiselt mitmekülgse loomingu maailmas enim tunnustust leidnud eesti helilooja Arvo Pärdi kõrval. Tema helikeelt on mõjutanud gregooriuse laul ja minimalism, mikrotonaalne muusika ja lineaarne polüfoonia, kõlaväljade ja kaksteisttoontehnika. Sageli on Tüüri teosed üles ehitatud tonaalse ja atonaalse vastandamisele ja ühendamisele. Kriitikud peavad üksmeelselt tema muusikat kompositsioonitehniliselt väga meisterlikuks ning samas emotsionaalseks ja kaasakiskuvaks.

Tüüri loomingu põhiosa moodustavad instrumentaalsed suurvormid ja kammermuusika.

Helilooja ainus **klaverisonaat** (1985) kuulub tema varasesse loominguaga ning kõlas esmakordselt 6. märtsil 1986 Tartus Kalle Randalu esituses. Kolmeosaline teos on kujundatud klassikalisi vormiprintsiipe järgides, igal osal on iseloomulik tonaalne kese ja selged dramaatilised liinid.

Tõnu Kõrvitsast on kujunenud üks mängitumaid eesti heliloojaid. Tema poeetiline ja nägemuslik muusika viib kuulaja hüpnootilistele rännakutele looduse ja rahvapärimuse, inimhinge ja alateadvuse maastikele. Romantiline tundepagas on tema loomingus leidnud aastatega aina peenema ja tehniliselt mitmekesisema väljenduse – helikeelde on lisandunud üha rikkamaid harmoonia- ja tämbrivärve ning keerukamaid faktuure. Autori mitmepalgeline looming hõlmab kõiki traditsioonilisi muusikažanre alates orkestriteostest, instrumentaalansamblitest ja teostest soolopillidele kuni koorimuusika, soololaulude, ooperite ja filmimuusikani. Ta on tuntud ka kui meisterlik popmuusika arranžeerija ja orkestreerija.

Tõnu Kõrvitsa uudisteos **„Bagatellid“ kahele viiulile** (2024) on viiest lühipalast koosnev tsükkel, mis on kirjutatud mõeldes kahele noorele andekale muusikule – Triinu Piirsalule ja Hans Christian Aavikule.

Peeter Vähi nimi seostub eesti kultuuripildis nii süva-, rokk- kui ka popmuusikaga. Ta korraldab festivale Orient ja Klaaspärlimäng ning on plaadifirma Estonian Record Productions asutaja ja kunstiline juht. Tema žanriliselt laiahaardelist loomingut iseloomustavad stiililine mitmekesisus, kuulajasõbralik helikeel, meisterlik eksootiliste pillide ja elektroonika kasutamine ning lai tunneteskaala alates meditatiivsest-filosoofilisest rahust kuni barokse või isegi rokokliku mootorikani. Rohkelt inspiratsiooni on Vähi ammutanud kaugetest eksootilistest maadest, kus ta kirgliku rännumehena on ringi reisinud. Oma uudisloopuse **„Võidujooks Eikuhugi“** (2024) kohta on autor kirjutanud järgmist:

Mis on ja kus asub see salapärane Eikusagil, kuhu kannavad meid viiuli-klaveri kord *heavy-metal* ililikud, kord sulnid taevalikud helid? Soovimata omistada muusikateosele ülemäärast filosoofilist sügavust, usun, et siinkohal on siiski kohane esitada kreeka mõtleja Empedoklese üks tuntud tsitaat „Ο Θεός είναι ένας κύκλος που το κέντρο του είναι παντού και η περιφέρειά του πουθενά“, mille tinglik tõlge eesti keelde võiks kõlada umbes nõnda: „Jumala olemus on ring, mille keskpunkt paikneb Kõikjal, ent mille servad asuvad Eikusagil.“

Arvo Pärdi muusika on kohanud sellist publikumenu, mis on tänapäeva kunstis tõeliselt haruldane. Raamatu „Arvo Pärt. Vaikusest sündinud“ autori Peter C. Bouteneffi sõnul on „tema ja ta muusika jõud, mis loob silla kõrg- ja popkultuuri vahele“. Pärdi muusika asjatundja Toomas Siitani arvates peitub Pärdi fenomen tema suures julguses minna lihtsate tõdede juurde: „Väga lihtne on olla keeruline, aga olla lihtne...“

Pärdi tuntumaid ja enim esitatavaid teoseid **„Fratres“** on kirjutatud 1977. aastal eesti varase muusika ansamblile Hortus Musicus. See on üks esimesi palu, mis on loodud heliloojale maailmakuulsuse toonud isikupärase stiilis – *tinntinnabuli*-stiilis, nagu Pärt seda ise nimetab (*tinntinnabuli* – ladina keeles „väikesed kellad“). Lähtudes kolmkõladest ja diatoonilistest helilaadidest, iseloomustab seda stiili aeglases tempos kulgev endassesüvenenud väljenduslaad. Pärt on öelnud, et püüab kirjutada muusikat, mida saaks mängida mitmesuguste pillidega – nii on „Fratres“ esitatav erinevais pilliseadetes, mida on teinud nii autor ise kui ka teised muusikud. „Fratres“ (lad keeles „vennad“) on kui üks pikk kulgumine. On arvatud, et Pärdil on siin meeles mõlkunud munkade protsessioon.

Heino Elleri loomingukoolkonnast võrsunud **Eduard Tubin** oli viljakas helilooja, kes kirjutas kõikides süvamuusika žanrites. Olles esmajoonel tuntud väljapaistva

sümfoonikuna, andis ta eesti muusikasse olulise panuse ka oma kammerloominguga. Teadaolevalt nimetanud Tubin oma lemmikinstrumentiks viiulit (mida ta nooruses ise vähesel määral mängis) ning tema viuliteosed, nende seas kaks viulikontserti, sonaadid ja mitmesuguseid lühipalad, annavad tunnistust pilli spetsiifika suurepärasest tundmisest. Tubina viulimuusikaga süvitsi tegelenud Sigrid Kuulmanni sõnul on tema teosed – nii lühipalad, mis on täiesti uues kvaliteedis, kui ka sonaadid, mis on tasemelt võrreldavad Euroopa nimekate viulukomponistide looduga – viinud viiuli kui sooloinstrumenti eesti muusikas täiesti uuele tasemele.

Kolm pala viiulile ja klaverile ETW 48 (1933) on autori kõige varasemad teadaolevad viuliteosed. Esimesed kaks pala on meditatiivse iseloomu ja vaba arendusega improvisatsioonid ning kolmas virtuoosne tokaata. Esimene ja kolmas pala kõlasid Evald Turgani ja Olav Rootsi esiettekanedes 10. mail 1933 Tartus; sama aasta 18. detsembril mängisid nad kogu tsükli Pariisi Muusikute Ühingu, kus see sai sooja vastuvõtu osaliseks.

„Muusika on läbi aegade olnud eelkõige elurõõmu väljendajaks, ja minu mootorikütuseks on just see elurõõm,“ on öelnud **Jaan Rääts**. Ta tuli eesti muusikasse

murrangulistel 1950. aastate lõpul omanäolisena, liikumisenergiast ja rütmierksusest pulbitsevana ning omandas laiema tuntuse **kontserdiga kammerorkestrile op. 16**, millest sai uue muusika tähtteos. See oopus, mille esiettekannet juhatas 1961. aastal Neeme Järvi, on kujunenud üheks mängitavamaks eesti muusika teoseks üldse, olles kõlanud kõigil kontinentidel ja lugematutes riikides. Oopuse ülemaailmsele edule aitasid kaasa Moskva Riiklik Kammerorkester Rudolf Baršai juhatusel ja Leedu Kammerorkester Saulius Sondeckise dirigeerimisel. Teose võidukäigu üheks tipp hetkeks oli 1963. aasta oktoobris New Yorgi Carnegie Hallis toimunud Moskva Kammerorkestri kontsert, kus selle finaali tuli kordamisele. Kontserdis valitsevad helilooja varasele loomingule iseloomulikud jooned: neobaroki rõõmus rütmipulss, hoogne meloodiakaar ja selge faktuur. Teos on vormiliselt süütlis, kuid sellele annavad sisemise tervikkuse tugevad meeleolukontrastid, osade intonatsioonilised seosed ja vormisümmeetria nii tsükli kui ka iga osa piires.

Täna kontserdil kõlab teos uues **seades kahele viiulile ja klaverile**, mille on teinud nüüdisaja eesti muusikamaastikul aktiivselt tegutsev ning kõrgelt hinnatud helilooja ja arranžeerija **Tauno Aints**.

„On suur rõõm töötada Eesti kullafondi kuuluva teosega! Ühelt poolt võimaldab selline töö süveneda millimeetri täpsusega helilooja materjali ning sellest õppida, teisalt esitab seade tegemine mitmeid väljakutseid. Lähtusin põhimõttest võimalikult palju muutmata, samas teatud olukordades pidi sellest loobuma ning rakendama loovat muusikalist suhet.“ – *Tauno Aints*

Evelin Kõrvits

Triinu Piirsalu
Foto: Tiit Blaas

Triinu Piirsalu on oma generatsiooni üks silmapaistvamaid eesti viiuldajaid, kes on pälvinud rohkelt tunnustust nii kodu- kui ka välismaal. Ta on emotsionaalse ja sugestiivse esitluslaadiga solist ning kirglik kammermuusik. Sügisel 2023 alustas Triinu magistriõpinguid Müncheni Muusika- ja Teatriõrgkoolis prof Mi-kyung Lee viiuliklassis ning omandab solistidiplomit Taani Kuninglikus Muusikaakadeemias prof Peter Herresthali juhendamisel.

Triinu on osalenud mitmel rahvuslikul ja rahvusvahelisel konkursil – viimati valiti ta 2023. aasta aprillis koos nelja noore väljapaistva norra muusikuga Bergeni Filharmoonikute poolt soleerima orkestri traditsioonilisel kontserdil „De Unges Konsert“, millega kaasnes Griegi fondi preemia ning soleerimine orkestri ees (Bartóki 2. viiulikontsert). Möödunud aasta jaanuaris saavutas Triinu I preemia Anja Ignatiuse viiulikontserdil Helsingis; novembris

2020 pälvis ta III preemia ja Tallinna Kammerorkestri eripreemia Eesti keelpillimängijate konkursil; sügisel 2020 saavutas ta telekonkursil Klassikatähed II koha ja oli publikulemmik. Käesoleva aasta alguses omistati talle Hansa Grupi Noore Muusiku Fondi preemia.

Triinu alustas viiuliõpinguid Tallinna Muusikakoolis Katrin Talmari juures ja jätkas Tallinna Muusikakeskkoolis Tiiu Peäske juhendamisel. 2019. aastal alustas ta bakalaureuseõpinguid Sibelius Akadeemias prof Réka Szilvay viiuliklassis. Õpinguaastatel Helsingis hakkas Triinu üha rohkem huvi tundma erinevate maade rahvamuusika vastu ning oma vahetusaastal Norras (2022/2023) asus ta mängima ka hardangeri-viulil.

Loominguline koostöö ja sõprus seob teda Aavik Duoga – kolmel viimasel suvel on kirglikult esitatud kammermuusikat kahele viiulile ja klaverile. Triinu mängib erinevates kammerkoosseisudes ja Eesti Festivaliorkestris.

Hans Christian Aavik on üks väljapaistvamaid eesti viiuldajaid, kes oma mitmekülgse stiili ja selgelt eristatava kõlaga on silma paistnud nii Eestis kui ka mitmel pool Euroopas.

2022. aastal pälvis ta I preemia ja kaks eripreemiat Carl Nielseni nim rahvusvahelisel konkursil, lisaks sõlmisid temaga lepingu Nordic Artist Management ja plaadifirma Orchid Classics, mille tulemusena

Hans Christian Aavik
Foto: Aivo Kallas

on ta järgnevatel hooaegadel sage külaline parimate Skandinaavia orkestrite ees. 2022. aastal omistati talle ka Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia, Saksamaa ühe tippfestivali, Usedomi muusikafestivali prestiižikas muusikapremia ja Eesti Interpreetide Liidu aasta interpreedi tiitel.

Aastal 2021 andis Hans Christian Aavik välja oma debüütplaadi „Aeternus“ koos pianist Karolina Aavikuga ning 2023. aasta märtsis ilmus nende *live*-kontserdisalvestis maailma suurima plaadifirma Deutsche Grammophoni uues sarjas „Rising Stars“ platvormil STAGE +.

Hans Christian alustas viiulimänguga 5-aastaselt Tabasalu Muusikakoolis (õp Piret Kreek) ning jätkas õpinguid Tallinna Muusikakeskkoolis õpetaja Kaido Välja juhendamisel. Aastast 2017 õppis ta Saksamaal Frankfurdis (Hochschule für Musik und Darstellende Kunst Frankfurt am Main) professor Erik

Schumanni viiuliklassis ning kammermuusikat professor Angelika Merkle juures. Aastast 2021 õppis ta täiendavalt Viinis (Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien) maestro Julian Rachlini ning prof Evgeni Sinaiski juures. Alates 2022. aastast õpib Aavik Kronbergi Akadeemias, kus tema õpinguid toetavad dr Christa ja Christian Ratjen. Ta on täiendanud end ka paljudes meistrklassides, juhendajateks Christoph Eschenbach, Kirill Gerstein, Gerhard Schulz, Steven Isserlis, Sophia Rahman, Augustin Hadelich, prof Kolja Blacher, Antoine Tamestit, Aleksei Semenenko, Kerson Leong, prof Stephan Picard, Mi-Kyung Lee, prof Jonathan Aner, prof Heime Müller, Florian Donderer, Avri Levitan, prof Mihhail Gotsdiner, prof Robert Rozek, Junio Kimanen, Evan Rothstein, prof Jan Repko jpt.

Aavik on soleerinud ERSO, Stuttgardi Kammerorkestri, Kopenhaageni Filharmoonikute, Odense ja Jyväskylä sümfooniaorkestri, Tallinna Kammerorkestri jt ees ning teinud koostööd dirigentidega, nagu Ville Matvejeff, Nikolaj Szeps-Znaider, Olari Elts, Daniela Musca, Vassilis Christopoulos, Arvo Volmer, Kaspar Mänd, Edoardo Narbona, Andres Kaljuste, Mikk Murdvee, Henri Christofer Aavik, Jüri Alpernten, Lauri Sirp ja Martin Sildos.

Alates 2019. aastast toetab Aavikut ühing Yehudi Menuhin Live Music Now Frankfurt am Main, 2021. aastast Deutschlandstipendium ja 2022. aastast on ta Villa Musica Rheinland-Pfalzi stipendiaat.

Karolina Aavik on tunnustatud eesti pianist, kes eelmisel aastal osales Deutsche Grammophoni uues sarjas „Rising Stars“ platvormil STAGE+. Ta on pühendunud peamiselt kammermuusikale ning esineb regulaarselt nii kodumaal kui ka Euroopas.

Karolina Aaviku debüütalbum „Aeternus“ keskendus Bachi, Schuberti ja Pärdi teostele. Koos viiuldaja Hans Christian Aavikuga salvestatud plaat ilmus 2021. aastal Arvo Pärdi Keskuses Tallinnas. Deutsche Grammophoni sarja „Rising Stars“ jaoks salvestas duo George Enescu viiulisonaadi nr 3, ameerika helilooja Morten Lauridseni ja eesti klassiku Eduard Oja teoseid.

Eesti muusika on regulaarselt Karolina kontserdikavades, näiteks esitasid nad duoga Usedomi festivalil kodumaist loomingut. 2023. ja 2024. aastal kannavad ette nad Eesti Kultuurkapitali residentuurprogrammi ajal nende jaoks kirjutatud mitu uut teost, sealhulgas Kristjan Randalu, Rein Rannapi ja Tõnu Kõrvitsa sulest.

Praegu lõpetab Karolina Aavik oma õpinguid Frankfurdi Muusika- ja Esituskunste Kõrgkoolis prof Angelika Merkle juures ning on saanud Viinis täiendavat väärtuslikku juhendamist professorite Christoph Eggneri ja Evgeni Sinaiski käe all. Samuti on teda tugevalt mõjutanud Sten Lassmann, Sophia Rahman,

Karolina Aavik
Foto: Kaupo Kikkas

Erik Schumann, Steven Isserlis, Denes Varjon ja paljud teised.

Karolina Aavik on osalenud Pärnu Muusikafestivalil, Usedomi Muusikafestivalil, Tallinna Kammermuusika Festivalil jpt ning võitnud auhindu mitmetel konkurssidel nii solisti kui ka kammermuusikuna, sh Polytechnische Gesellschaft Frankfurt am Maini kammermuusikakonkursil (2021), Ilmari Hannikainen rahvusvahelisel kammermuusikakonkursil Soomes (2020) ja Stasys Vainiünase rahvusvahelisel kammeransamblike konkursil Leedus (2018).

Alates 2019. aastast toetab Karolina Aavikut Yehudi Menuhin Live Music Now Frankfurt am Main.

Eesti Kontsert: produtsent Gerde Kadi Kuusk

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

